

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: STM 10:00/2015.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle toiminnallisten häiriöiden yhtenäisen hoidon perusteita koskevasta suosituksesta

Toiminnalliset häiriöt ovat potilaiden toimintakykyä ja elämänlaatua haittaavia oireita ja oireyhtymiä, joiden syy ei perusteellisissa somaattisissa tai psykiatrisissa tutkimuksissa selviä. Oireiden syntymekanismit ovat monimutkaisia ja osittain huonosti tunnettuja, minkä vuoksi perinteinen lääketieteellinen strategia tarkkaan diagnoosiin perustuvasta hoidosta ei ole käyttökelpoinen. Kyse on pikemminkin poissulkudiagnostiikasta, sillä toiminnallisen häiriön toteaminen edellyttää, että muut häiriöt on riittävällä varmuudella poissuljettu.

Suositusluonnoksessa esitetään oireiston vaikeuteen ja toimintakyvyn laskuun perustuva malli hoidon porrastukseen. Perusterveydenhuollolla olisi keskeinen rooli lievempien häiriöiden tunnistamisessa ja hoidossa sekä vaikeista oireista kärsivien potilaiden jatkohoidossa erikoissairaanhoidon jälkeen. Sairaanhoidopiireihin esitetään kaikkein vaikeimpien toiminnallisten häiriöiden hoitoon erikoistuneita yksiköitä tai työryhmiä. Hoidon porrastaminen vaikeusasteperusteisesti on tarkoituksenmukaista, mutta raskaita hallinnollisia uusia tertiääritason yksiköitä parempi on verkostomainen tai työryhmytyyppinen lähestymistapa. Hoidon koordinaatio on yleensä yleislääkärin ydintehtävä, mutta myös tertiääritasolla hoidossa olevilla potilailla on oltava hoidosta ensisijaisesti vastaava lääkäri

3-5 prosenttia väestöstä potee pitkittyneitä, toimintakykyä vaikeasti rajoittavia häiriöitä ja oireyhtymiä, joiden syy jää epäselväksi. Koska Suomesta puuttuvat yhteiset hoitokäytännöt, hoitoketjut ja hoidon porrastus toiminnallisiin häiriöihin, potilaita tutkitaan ja hoidetaan väärissä paikoissa tai turhaan. Tämä aiheuttaa huomattavaa rasitusta ja kustannuksia sekä potilaalle että terveydenhuoltojärjestelmälle. Mikäli yhtenäinen suositus pystyy edistämään kyseisten potilaiden järkiperäistä tutkimusta ja hoitoa, tällä voi olla kustannuksia alentava vaikutus, kun turhat toistuvat ja päällekkäiset tutkimukset vähenevät ja mahdollisesti myös terveyshyötyä tuottamattomat kontaktit terveydenhuoltoon vähenevät.

Toisaalta kustannukset voivat kasvaakin, mikäli sairaanhoidopiireihin/maakuntiin perustetaan liian raskaasti hallinnoituja yksiköitä. Tarpeetonta medikalisaatiota on vältettävä kaikilla hoidon tasoilla.

Suosituksen sopiva julkaisualusta on Terveyskylä.fi – internet-alusta.

Yhteenveto

Suositus on ansiokas yritys luoda kaikkia toiminnallisia häiriöitä koskeva yleinen malli oirekohtaisten hoitopolkujen sijaan. Tämä suositus koskee vain aikuisia, minkä pitäisi

näkyä jo suosituksen otsikossa. Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala korostaa pysyvien hoitosuhteiden ja kokeneiden yleislääkäreiden, erityisesti yleislääketieteen erikoislääkäreiden, merkitystä perusterveydenhuollossa, missä ylivoimainen valtaosa toiminnallisista häiriöstä kärsivistä potilaista kohdataan ja mahdollisten erikoissairaanhoidon tutkimusten jälkeen myös seurataan. Myös toiminnallisten häiriöiden diagnostiikassa ja hoidossa on vältettävä tarpeetonta medikalisaatiota.

Helsingissä 20.5.2018

Juha Jolkkonen
toimialajohtaja
Helsingin kaupunki
sosiaali- ja terveystoimiala